

POBRESA

Un dels retrats de *Vides inacabades*, de Samantha Bosque i Arrels Fundació, que s'exposen al centre cívic Sant Agustí (Comerc, 36)

DOMINGO MARCHENA
Barcelona

Un test senzill permet avui sortir a l'abisme, 24 hores després de la commemoració del dia internacional de les Persones sense Llar, que va tenir lloc diumenge. T'has quedat sense feina? Estaries sol en cas d'afrontar una situació difícil? Has tingut algun cop el compte corrent en números vermells? Has viscut problemes de salut que t'hagin truncat un projecte laboral o vital? "Com més respostes afirmatives, més probabilitats de comprendre com se senten els que ho han perdut tot", diu la Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar.

L'orde hospitalari de Sant Joan de Déu, Càritas, Creu Roja o Arrels Fundació, entre d'altres, integren aquesta associació d'associacions. Els seus portaveus, en col·laboració amb l'Ajuntament de Barcelona, defensen l'ús de l'expressió *sensellarisme*. Aquest neologisme inclou la polièdrica realitat de la nova pobresa, contra la qual aquesta setmana es posa en marxa un pla municipal que porta per lema precisament: "Podries ser tu". La campanya afirma que tenir estudis o feina ja no és suficient per descartar completament el risc d'exclusió social.

Gairebé 3.000 persones passen la nit als carrers i els albergs de Barcelona o malviuen en caravanes i infrahabitatges. Es pot tenir un sostre per dormir però no una casa per viure. Per això el terme sensellarisme reflecteix aquest drama millor que d'altres. Però la pobresa, deia Vicenç Ferrer, no s'ha de comprendre, s'ha de combatre. La Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar ha elaborat un decàleg (accessible a internet: sensellarisme.cat) per destruir estereotips. El document veu "éssers humans complets" on d'altres veuen *indigents*, una paraula

Sense feina, sense diners ni salut ni companyia davant l'adversitat: així malviuen 3.000 persones a Barcelona

Decàleg contra el SENSELLARISME

que odien els experts. Aquestes són les deu recomanacions que proposen per vèncer la *miopia*. I, sobretot, per comprendre i combatre el sensellarisme.

1 ES TRACTA D'UN FENOMEN AMB MÚLTIPLES ORÍGENS

La realitat: no s'ha de centrar el focus només en les persones, perquè no és un problema individual, sinó social, i amb una infinitat de raons (familiars, afectives, laborals, jurídiques, de salut...) **El tòpic:** "Ells volen viure així".

2 CAL EMPATITZAR-HI, NO CULPAR-LOS

La realitat: cada vegada hi ha més persones amb formació acadèmica i carreres universitàries que es poden veure al carrer, malgrat que moltes han treballat, voldrien treballar o, fins i tot, treballen. **El tòpic:** "Són uns ganduls".

3 QUALSEVOL DE NOSALTRES PODRIA ESTAR EN EL SEU CAS

La realitat: tenen sentiments, il·lusions, reptes, projectes, capacitats, valors, pors, opinions i drets, tot i que moltes vegades per a ells són paper mullat, com el que va dir la UE el 2008: "L'accés a un habitatge digne i assequible és un dret bàsic". **El tòpic:** "L'única solució són els albergs".

4 CALDRIA POSAR L'ACCENT EN ELS ASPECTES POSITIVS

La realitat: resulta habitual que les referències a aquestes persones en els mitjans de comunicació acostumin a accentuar el que no tenen (com ara un sostre o una llar), en lloc de les coses que sí que tenen (vegeu el punt anterior) o les que voldrien tenir. Tant la premsa com els polítics, sosté la Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar, s'haurien de fixar

com a objectiu donar-ne "una imatge real i no exclouent". **El tòpic:** "La pobresa no té solució".

5 COMBATRE L'EXCLUSIÓ, LLUITAR CONTRA FALSEDATS

La realitat: sobre les persones sense llar pesen molts prejudicis que simplifiquen un problema molt complex i que impedeixen a la resta de ciutadans una visió fidedigna i objectiva. No es tracta d'oferir-ne una imatge idíl·lica.

Què va fer Hitler amb els jueus?

■ Es poden dir moltes crueltats dels qui dormen al carrer, als caixers automàtics o als parcs, però potser la pitjor de totes és la que els acusa d'incívics i d'embrutar la ciutat. Només poden pensar així persones sense sensibilitat i, sobretot, amb totes les necessitats cobertes. Què pensarien aquestes mateixes persones si haguessin de rentar-se en una font o fer a l'espai públic les coses que habitualment es fan en la intimitat d'una casa? Durant anys, en un lent i efectiu procés de manipulació soci-

al, Hitler i els seus jerarques van convèncer els alemanys que els jueus eren un cos estrany que calia extirpar de la societat. El nazisme va voler prendre als jueus la condició humana, diu l'escriptor Primo Levi (1919-1987), supervivent de l'Holocaust. Molts alemanys van pensar que el que els havien dit era veritat quan van veure els jueus als guetos o anant cap als camps d'extermini: bruts, esparracats, pudents... I es van creure que, en efecte, eren focus d'epidèmies i brutícia.

"La pobresa no és romàntica", va afirmar en una recent visita a Barcelona el sacerdot mexicà Alejandro Solalinde, un referent internacional en la defensa dels pobres i dels migrants. **El tòpic:** "Són al carrer perquè ells volen".

6 RESPECTAR EL DRET A LA INTIMITAT

La realitat: la Constitució garanteix el dret a la imatge i a la intimitat de totes les persones, també de les que no tenen llar. Però moltes vegades aquesta llei té la mateixa validesa –es a dir, cap– que la que protegeix el dret a una feina, a la salut o a un habitatge. A més, el Consell de la Informació de Catalunya denuncia pràctiques qüestionables, com ara l'ús reiterat de fotografies d'arxiu per il·lustrar notícies sobre la pobresa, cosa que contribueix a reproduir prejudicis i estigmes. **El tòpic:** "Tant se val. A ells els és igual tot".

7 DONAR VEU A QUI ES POT EXPLICAR MILLOR...

La realitat: les persones que viuen o han viscut al carrer o en condicions molt precàries són els qui poden explicar més bé la dimensió del drama. És fàcil de comprovar. @Plácido_Mo és un col·lectiu de vuit persones (Juan Carlos, Josep, Manuel, José Antonio, José Luis, Davide, Joan i Antonio) que han rebut l'ajuda d'Arrels Fundació. Cada dilluns relaten les seves experiències a través de Twitter. Diuen coses com: "No és que la societat no ens vegi, és que no vol veure'ns i ens fa sentir invisibles"; "Si dorms al carrer, durant el dia vas trinxat, amb dolors i mala cara"; "Al carrer reps agressions físiques i psicològiques". **El tòpic:** "No tenen un discurs coherent".

8 ...I CONSULTAR TAMBÉ ELS EXPERTS

La realitat: a cap ignorant en la matèria se li acudiria parlar de l'Ibex 35 sense consultar experts. Però això sí que passa amb el sensellarisme, i no per falta de fonts d'informació. La Taula del Tercer Sector engloba més de 6.000 entitats. La Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar està composta per 34 fundacions o oenagés de tota mena, grans i petites, totes amb membres que coneixen les múltiples raons d'aquest problema (estructurals, econòmiques, institucionals, legals...) **El tòpic:** "La solució només depèn de la caritat i la solidaritat".

9 SENSE PATERNALISMES NI CRUELTATS

La realitat: el carrer redueix l'esperança de vida més de 20 anys i és caldo de cultiu per a malalties (incloent-hi les toxicomanies i addiccions, que moltes vegades són la conseqüència i no la causa del naufragi). Els paternalismes poden ser tan nocius com el perjudici més cruel. Ni els uns ni els altres no ajuden a resoldre un problema social. **El tòpic:** "Són uns alcohòlics i drogoaddictes".

10 DESCOBRIR EL VALOR DE LA PARAULA EXACTA

La realitat: utilitzar les paraules adequades no només contribueix a millorar la comunicació, sinó a delimitar l'abast real del problema. Mots com ara sensellarisme poden ajudar a fer pensar, a pensar per fer i a fer per transformar. **El tòpic:** "Són bruts, esparracats, pudents..."